

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง นัยยะในการสอบสวนที่เกิดจากสิทธิของผู้ต้องหาในการต่อสู้คดีอาญา : ศึกษากรณีพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง นัยยะที่เกิดจากการใช้สิทธิของผู้ต้องหาในการต่อสู้คดีอาญา และแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการยุติธรรมทางการสอบสวน ให้เหมาะสมกับพนักงานสอบสวนต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 250 นาย โดยวิธีการแจกแบบสอบถาม และนำผลที่ได้มาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) เพื่อคำนวณค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ และคำนวณค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติ Chi-square และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข่าวสำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ มียศระหว่าง ร้อยตำรวจตรี – ร้อยตำรวจเอก ตำแหน่ง สัญญาบัตร 1 มีอายุราชการระหว่าง 5-10 ปี และปฏิบัติหน้าที่ในสายงานสอบสวนมาเป็นเวลาน้อยกว่า 5 ปี

5.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สิทธิของผู้ต้องหาที่กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการสอบสวน

กลุ่มตัวอย่าง มีประสบการณ์เกี่ยวกับผู้ต้องหาที่ใช้ในการสอบสวน โดยผู้ต้องหาได้ใช้สิทธิทั้ง 6 ข้อ โดยสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของผู้ต้องหานั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ มากที่สุด

5.1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อการใช้สิทธิของผู้ต้องหา

1. สิทธิที่จะไม่ให้การ หรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ต้องหานั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเห็นในระดับ น้อย
2. สิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเห็นในระดับ น้อย
3. สิทธิที่จะร้องขอให้พนักงานสอบสวนจัดหาทนายความ เพื่อเข้าร่วมฟังการสอบสวนในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่มี และต้องการทนายความ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเห็นในระดับ น้อย
4. สิทธิที่จะให้ทนายความ หรือบุคคลที่ไว้วางใจ เข้าร่วมฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเห็นในระดับ น้อย
5. สิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเห็นในระดับ น้อย
6. สิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเห็นในระดับ น้อย

5.1.4 ความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อการใช้สิทธิของผู้ต้องหา ในด้านผลกระทบ

1. ด้านเวลา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ทำให้การสอบสวนล่าช้าในระดับปานกลาง ทำให้การสอบสวนไม่ต่อเนื่อง ในระดับปานกลาง อาจเกิดกรณียื่นคำร้องคัดฟ้องฝากขังไม่ทันภายในกำหนดเวลา ระดับปานกลาง และอาจทำให้สำนวนการสอบสวนค้างคั่งได้ ในระดับปานกลาง
2. ด้านงบประมาณ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เสียค่าใช้จ่ายในการติดต่อทนายความหรือญาติของผู้ต้องหา ในระดับปานกลาง เสียค่าใช้จ่ายเบื้องต้นในการดูแลผู้ต้องหา หากเกิดการเจ็บป่วย ในระดับปานกลาง และพนักงานสอบสวนขาดการสนับสนุนในการที่จะอำนวยความสะดวกให้ผู้ต้องหา ในระดับน้อย
3. ด้านรูปคดี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ทำให้ข้อเท็จจริงในคดีบิดเบือนไป ในระดับปานกลาง ทำให้การตั้งฐานความผิดเปลี่ยนไป ในระดับปานกลาง ส่งผลต่อการสั่งคดี (สั่งฟ้อง, สั่งไม่ฟ้อง) ในระดับปานกลาง ทำให้พยานหลักฐานไม่หนักแน่น ในระดับ

ปานกลาง และทนายความหรือบุคคลที่ไว้วางใจ อาจแนะนำให้ผู้ต้องหาไม่ให้ความร่วมมือกับพนักงานสอบสวน ในระดับปานกลาง

4.ด้านอื่นๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หากไม่อำนวยความสะดวกให้ผู้ต้องหาแล้ว อาจทำให้พนักงานสอบสวนถูกฟ้องคดีอาญาได้ ในระดับน้อย อาจทำให้ถูกผู้ต้องหา ร้องเรียนดำเนินคดีทางวินัยตำรวจได้ ในระดับปานกลาง อาจทำให้พนักงานสอบสวนต้องพิถีพิถัน ในการสอบสวนมากขึ้น ในระดับน้อย และเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่และความรับผิดชอบให้กับพนักงานสอบสวน ในระดับน้อย

5.2 สรุปผลการพิสูจน์สมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การใช้สิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การใดๆ ทำให้เกิด
 นัยยะในการสอบสวน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการใช้สิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การใดๆ กับ การทำให้เกิดนัยยะในการสอบสวน พบว่า ตัวแปรทั้งสองตัวไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 การใช้สิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะ
 เป็นทนายความ เป็นการเฉพาะตัว ทำให้เกิดนัยยะในการสอบสวน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการใช้สิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ เป็นการเฉพาะตัว กับ การทำให้เกิดนัยยะในการสอบสวน พบว่า ตัวแปรทั้งสองตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 การใช้สิทธิที่จะร้องขอให้พนักงานสอบสวนจัดหา
 ทนายความให้เมื่อผู้ต้องหาร้องขอ ทำให้เกิดนัยยะในการสอบสวน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการใช้สิทธิที่จะร้องขอให้พนักงานสอบสวนจัดหาทนายความให้เมื่อผู้ต้องหาร้องขอ กับ การทำให้เกิดนัยยะในการสอบสวน พบว่า ตัวแปรทั้งสองตัวไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 การใช้สิทธิที่จะทำให้ทนายความ หรือบุคคลที่ไว้วางใจเข้าร่วมฟังการสอบสวน ทำให้เกิดนัยยะในการสอบสวน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการใช้สิทธิที่จะทำให้ทนายความ หรือบุคคลที่ไว้วางใจเข้าร่วมฟังการสอบสวน กับ การทำให้เกิดนัยยะในการสอบสวน พบว่า ตัวแปรทั้งสองตัวไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 การใช้สิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อญาติตามสมควร ทำให้เกิดนัยยะในการสอบสวน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการใช้สิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อญาติตามสมควร กับ การทำให้เกิดนัยยะในการสอบสวน พบว่า ตัวแปรทั้งสองตัวไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 5

สมมติฐานที่ 6 การใช้สิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเจ็บป่วย ทำให้เกิดนัยยะในการสอบสวน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการใช้สิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเจ็บป่วย กับ การทำให้เกิดนัยยะในการสอบสวน พบว่า ตัวแปรทั้งสองตัวไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 6

5.3 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล และทำการวิจัยมาเป็นเวลาพอสมควร ทำให้ผู้วิจัยได้พบกับปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน ดังนี้ คือ

1. ในการแจกแบบสอบถาม เมื่อได้มีการแจกไปแล้ว มักจะได้รับแบบสอบถามกลับมาไม่ครบตามจำนวนที่แจกไปครั้งแรก บางครั้งทำให้ต้องยกเลิกแบบสอบถามที่แจกไปในครั้งแรกทั้งหมด และได้ขอความร่วมมือให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามซ้ำอีกครั้ง ทำให้เสียเวลามาก

2. เมื่อได้แบบสอบถามมาแล้ว แบบสอบถามบางชุดไม่สมบูรณ์ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถาม อาจมองข้ามไปบ้าง ทำให้ไม่สามารถนำมาประมวลผลได้ จึงต้องยกเลิกแบบสอบถามนั้นทิ้งไป

3. ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างที่ให้การสัมภาษณ์ไม่ค่อยมีเวลาให้สำหรับการสัมภาษณ์ เพราะส่วนใหญ่มีภารกิจในการทำงาน

4. ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากประชากร ที่เป็นพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ตามสถานีตำรวจต่างๆ ซึ่งอยู่ห่างไกลกันทำให้ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเก็บข้อมูลสูง

5.4 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดของเวลา จึงได้กำหนดขอบเขตการศึกษา เฉพาะพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น หากในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาที่กว้างขวางออกไปในจังหวัดอื่นๆ เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาเปรียบเทียบ เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพิจารณาแก้ไขด้านการอำนวยสิทธิของผู้ต้องหา ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลในเชิงปริมาณ ข้อมูลที่ได้จึงอาจจะไม่มีความละเอียดมากเพียงพอ ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะได้มีการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามแบบเชิงลึกประกอบไว้แล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่มากพอที่จะทราบข้อมูลเชิงลึกที่เป็นปัญหาได้อย่างแท้จริง ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรจะใช้เทคนิคการวิจัยทางมานุษยวิทยา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาถึงนัยยะในการใช้สิทธิผู้ต้องหาของผู้ต้องหา เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานในหน้าที่ของพนักงานสอบสวนต่อไป

5.5 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอ ดังนี้

1. จัดหาหน่วยงานที่เกี่ยวกับการอำนวยสิทธิของผู้ต้องหาโดยตรง รวมถึงมีอำนาจจัดสรรงบประมาณในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล ในกรณีที่ผู้ต้องหาเจ็บป่วย และพนักงานสอบสวนจะต้องสำรองเงินจ่ายไปก่อน

รวมถึงจัดสรรทรัพยากรตามความเหมาะสม ประจำสถานีตำรวจต่างๆ เพื่อให้สามารถติดต่อได้หากเกิดกรณีเร่งด่วน เช่น ผู้ต้องหาถูกจับมาในคืนวันศุกร์ จะต้องสามารถติดต่อทนายความได้ทันที และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ต้องหาไม่ต้องมาเสียเวลานั่งรอนทนายความ

2. จัดให้มีการฝึกอบรมกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติในการสอบสวน รวมไปถึงแนวทางที่จะต้องปฏิบัติในการสอบสวนให้แก่พนักงานสอบสวนอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ไม่ต้องเกรงกลัวว่าจะกระทำผิดขั้นตอนกฎหมายในกรณีที่มีทนายมาร่วมฟังการสอบสวน หรือให้คำปรึกษาผู้ต้องหา และเพื่อให้การดำเนินการสอบสวนนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ในส่วนของสิทธิที่ว่า สิทธิที่จะให้ทนายความ หรือบุคคลที่ไว้วางใจเข้าร่วมฟังการสอบสวน นั้น ในทางกฎหมายยังไม่ชัดเจนในการระบุจำนวนของบุคคลที่ไว้วางใจ จึงส่งผลมายังการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในบางครั้ง จึงควรศึกษาและกำหนดแนวทางในเรื่องดังกล่าวให้ชัดเจน เพื่อขจัดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างทำการสอบสวน

4. เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหา ในบางครั้งทนายความที่พนักงานสอบสวนจัดหาผู้ต้องหาเมื่อมีการร้องขอ ทนายบางคนเพิ่งจบการศึกษาใหม่ ยังไม่มีประสบการณ์ในการว่าคดี หรือไม่มีความชำนาญในการว่าความคดีอาญา อาจทำให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในเรื่องนี้ ยังไม่ได้รับตามที่ได้ตั้งเจตนารมณ์เอาไว้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดคุณสมบัติของทนายความที่จะให้การช่วยเหลือผู้ต้องหาให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

5. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจะมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสอบสวนให้ เป็นไปด้วยความโปร่งใส รวดเร็ว เสมอภาค และเป็นธรรม อีกทั้งยังควรปลูกฝังให้ข้าราชการตำรวจมีคุณธรรมในการปฏิบัติงานมากขึ้น ให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม

6. ควรเสริมสร้าง ให้มีการร่วมมือประสานงานกันระหว่างองค์กรในกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ ให้มีทัศนคติที่ดี เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกอย่างสูงสุด ตลอดจนเป็นการให้บริการแก่ประชาชนเป็นไปอย่างถูกต้อง เป็นธรรม รวดเร็ว และคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาให้ เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ให้มากที่สุด

7.สิทธิของผู้ต้องหาดังกล่าวทั้ง 6 ข้อ นั้น ควรที่จะคงอยู่เพื่อให้ผู้ต้องหาสามารถที่จะได้รับการอำนวยการสิทธิที่จะพิสูจน์ว่าตนเองบริสุทธิ์ได้อย่างเต็มที่ โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ตำรวจ พนักงานอัยการ ทนายความ เพื่อให้สมกับเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้